

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Asia Lausunto aluevalituksen johdosta asiassa 176/03.04.04.04.09/2026

Valittaja Konneveden kunta

Lausunnon antaja Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus

**Lausunnon antajan edustaja
ja prosessiosoite** hallinto- ja lakiasiaintojohtaja Johanna Aalto
(johanna.aalto@hyvaks.fi/050 434 6544)
Keski-Suomen hyvinvointialue/kirjaamo
Viitaniementie 1A, 40720 Jyväskylä
kirjaamo@hyvaks.fi

Valituksenalainen päätös Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97

Valitus Konneveden kunnanhallituksen (jälj. valittaja) tekemä valitus koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöstä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisesta vaiheesta siltä osin, kun päätös johtaa Konneveden suun terveydenhuollon toimipisteen ja soteaseman lakkauttamiseen. Valittaja vaatii, että päätös kumotaan Konneveden suun terveydenhuoltoa ja soteasemaa koskevilta osin tai palautetaan tältä osin hyvinvointialueen uudelleen valmisteltavaksi. Lisäksi valittaja vaatii, että päätöksen täytäntöönpano määrätään kiellettäväksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Valittajan mukaan valituksenalainen päätös on Konneveden soteaseman ja suun terveydenhuollon toimipisteiden lakkauttamisen osalta lainvastainen. Kyse ei valittajan mukaan ole yksittäisestä hallinnollisesta ratkaisusta, vaan perusoikeuksiin välittömästi vaikuttavasta ja pitkävaikutteisesta palvelurakenteen muutoksesta. Päätös on valittajan mukaan tehty puutteellisin selvityksin, vastoin hallintolain vaatimuksia, perustuslain turvaamia oikeuksia sekä järjestämislain velvoitteita.

Selostus asiasta *Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukainen toisen vaiheen palveluverkko*

Keski-Suomen hyvinvointialueen (jälj. hyvinvointialue) hallintosäännön 16 §:n

mukaan palveluverkosta päättäminen kuuluu aluevaltuuston toimivaltaan. Valituksen alainen päätös koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen toisen vaiheen palveluverkkoa, josta on päätetty Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustossa 9.12.2025 (§ 97).

Toisen vaiheen palveluverkkotyön tavoitteena on järjestää asukkaiden palvelutarpeeseen vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siten, että kustannustaso sopeutetaan rahoituksen tasolle niin toimintamallien kuin siihen liittyvien muiden kustannusten, kuten kiinteistöjen näkökulmasta. Tavoitteena on ensisijaisesti varmistaa, että palvelut vastaavat asukkaiden palvelutarpeeseen, että ne ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla järjestettyjä, lainsäädännön sekä valtakunnallisen ohjauksen mukaisia. Näin voidaan luoda edellytykset laadukkaalle, saavutettavalle ja vaikuttavalle palveluverkolle koko Keski-Suomessa.

Aluevaltuusto hyväksyi 9.12.2025 § 97 sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukaisen toisen vaiheen palveluverkon ja palveluverkon periaatteet esityksen seuraavilla (1–3) muutoksilla:

1. Selvitetään vuoden 2026 aikana sotepisteen tarpeellisuutta Huhtasuo-Seppälä-Tourula alueelle.
2. Pihtipudas-Konnevesi-Kuorevesi-sotepisteiden osalta hoidon jatkuvuus turvataan. Oma hoitaja-lääkäri -työpari nimetään asiakkaille jatkossa lähimmiltä sote-aseteilta. Palvelupisteillä järjestetään ammattilaisten lähivastaanottoja tarpeen mukaan. Uusilla palvelupisteillä omalääkärin vastaanotto on myös mahdollinen. Etä- ja digipalvelut täydentävät palveluita.
3. Tekstilisäys palveluverkkoon vanhusten hoivan kokonaisuuden uudelleenarvioimiseen: *Palveluverkon vanhusten hoivan ratkaisut arvioidaan uudelleen jokaisessa kunnassa. Uudelleenarviointi on tehtävä ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden säilyttämisen talousvaikutusten, ostopalveluiden vähentämisen, sekä kevyempien palveluiden kehittämisen ja omaishoidon sekä osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamisen näkökulmasta. Arvioinnin tulee olla Hyvaksin strategian mukainen. Viimeisten vuosien ja elinkuukausien hoiva lähellä on turvattava. Se tukee myös muuta sosiaali- ja terveystoimintaa. Tavoitteena tulee olla se, että tarkoituksenmukaiset vanhushoivan yksiköt säilyvät saavutettavasti eri puolilla maakuntaa, ja ne ovat perhekeskusten tavoin käytettävissä myös muille sote-palveluille. Arviointiryhmän edellyttämät säästöt palveluverkosta on toteutettava selvityksen pohjalta, mm. vähentämällä ostopalveluita (aluevaltuuston hyväksymä esitys liitteenä).*

Vaatimukset

Hyvinvointialue vaatii, että valitus hylätään. Päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, hyvinvointialue ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen.

Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue vaatii, että vaatimus täytäntöönpanokiellon määräämisestä hylätään perusteettomana ja että asia käsitellään kiireellisenä.

Perustelut

Oikeudelliset perusteet

Hyvinvointialuelain 140 §:n 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitettut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Hyvinvointialuelain 6 §:n mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Edelleen 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaana laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden: 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta; 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä; 3) tuottamistavan valinnasta; 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta; 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltä ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkielto, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä lueteltujen erotteluperusteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Lain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, *järjestämislaki*) 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeesta arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina

sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Pykälän 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on turvattava järjestämistä vastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Hallintopäätöksen perusteleminen säädetään hallintolain 45 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Pykälän 2 momentissa on säädetty poikkeuksista perusteluvollisuuteen.

Hyvinvointialuelain 148 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranhaltija taikka valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Asian luonne ja oikeudellinen lähtökohta

Valittajan mukaan palveluverkkopäätöstä ei voida arvioida pelkästään organisatorisena tai strategisena linjauksena, vaan hallinto-oikeuden arvion asiassa tulee kohdistua myös päätöksenteon sisältöön, selvityspohjan riittävyteen, harkinnan käyttöön sekä perusoikeuksien punnintaan. Hyvinvointialue toteaa tältä osin, että hallinto-oikeus voi tutkia aluevalituksen vain hyvinvointialuelain 140 §:n mukaisilla valitusperusteilla, jotka koskevat päätöksen syntymistä virheellisessä järjestyksessä, toimivallan ylitystä tai muuta lainvastaisuutta. Sen sijaan päätöksen tarkoituksenmukaisuus, vaihtoehtoisten palveluverkkoratkaisujen paremmuus tai poliittisen harkinnan kohdentuminen eivät ole aluevalituksessa arvioinnin kohteena siltä osin kuin päätöksen ei voida katsoa syntyneen virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehneen viranomaisen ei voida katsoa ylittäneen toimivaltaansa tai päätös ei muuten ole lainvastainen.

Valittaja esittää, että koko palveluverkkouudistusta on pidettävä tarpeettomana, perusteettomana ja haitallisena säästötoimenpiteenä. Hyvinvointialue korostaa, että palveluverkkopäätöksessä on kysymys resurssien tarkoituksenmukaisesta ja vaikuttavasta kohdentamisesta siten, että lakisääteiset palvelut voidaan turvata yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueen väestölle myös tulevaisuudessa. Julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut, joiden järjestäminen

kuitenkin tapahtuu julkisen rahoituksen ja käytettävissä olevien henkilöstö- ja palveluresurssien puitteissa. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää palvelut kestäväällä tavalla niin, että palvelujärjestelmä säilyy toimintakykyisenä ja potilasturvallisena koko alueella, eikä resurssien hajauttaminen rakenteisiin, joita ei voida ylläpitää henkilöstön saatavuuden ja taloudellisten reunaehtojen valossa, parhaiten turvaa perusoikeuksien tosiasiallista toteutumista. Palveluverkkopäätöksellä palveluja kootaan tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin ja vahvistetaan laajempia yksiköitä sekä liikkuvia ja kotiin vietäviä palveluja, jotta palvelut ovat väestön tarpeeseen nähden riittäviä ja saavutettavia myös harvaan asutuilla alueilla. Näin päätös tukee perusoikeuksien toteutumista käytännössä, kun rajalliset resurssit kohdennetaan vaikuttavimmin koko hyvinvointialueen väestön palvelutarpeen näkökulmasta.

Väestörakenne ja palvelutarpeen kehitys

Valittajan mukaan hyvinvointialueen valtuusto on saanut riittämättömät tiedot päätöksenteossa, koska maakunnan kuntien väestökehitys on palveluverkkopäätöksessä kuvattu suppeasti vain vuoteen 2030, jolloin yli 75-vuotiaiden määrä Konnevedellä on yhä kasvussa ja ikääntymisen huippu vasta edessä. Lisäksi valittaja esittää, ettei ikääntyneiden palvelutarpeita voida juurikaan toteuttaa digitaalisesti ja että muistisairauksien yleistyminen tekee digimallista epärealistisen.

Hyvinvointialue toteaa, että väestökehitystä ja palvelutarpeen muutosta on tarkasteltu valmistelussa laajasti. Hyvinvointialue arvioi palvelutarvetta järjestämistä näkökulmasta alueellisesti väestötasolla usealla eri arviointitavalla. Palveluverkkomateriaalissa on esitetty myös pidemmän aikavälin ennusteita. Esimerkiksi palveluverkkomateriaalin dialla 56 todetaan, että Konneveden asukasluvun ennustetaan laskevan vuoteen 2045 mennessä noin 20,1 %. Näin ollen väestörakenteen muutos ja palvelutarpeen kehitys eivät ole jääneet valmistelussa huomiotta, vaan niitä on tarkasteltu osana valmistelua huolellisesti.

Hyvinvointialueella on laadittu vaikutusten arvioinnin malli, jossa arvioidaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia systemaattisesti elinvoimaan, talouteen, ympäristöön, hyvinvointialueen henkilöstöön, alueen ihmisiin (eri ikä- ja väestöryhmiin), maaseutuun sekä kaupunkiseutuun. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu päätöksenteon tueksi esille sekä kielteiset että myönteiset vaikutukset, joita päätöksillä voi olla ja joihin päätöksen toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota.

Palveluverkkotyöhön liittyvä vaikutusten arviointi on laadittu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin viranhaltijatyönä alustava

arviointi palveluittain, ja se julkaistiin osana palveluverkkoesitystä 8.10.2025. Lopullisessa arvioinnissa on otettu huomioon lausuntokierroksella saatu palaute ja täydennetty arviointia sen pohjalta. Lopullinen arviointi koostuu laajasta yhteisestä katsauksesta sekä palvelukohtaisista arvioista.

Palvelukohtaiset arviointitaulukot löytyvät päätöksen liitemateriaaleista. Palvelukohtaisissa arvioinneissa on tehty arviointi myös Konneveden sote-aseman muuttumista palvelupisteeksi, mutta palvelupisteen konseptia on avattu laajemminkin sekä palveluverkkoesitykseen että vaikutusten arviointimateriaaliin. Hyvinvointialue toteaa, että vaikutusten arviointi on laadittu palveluverkkotyössä systemaattisesti.

Palveluverkkomateriaalissa todetaan Konneveden avoterveydenhuollon palvelujen osalta seuraavaa:

Konneveden sosiaali- ja terveysaseman palvelut siirtyvät osin järjestettäväksi Laukaan sosiaali- ja terveysasemalle (38km), jossa on sekä kiireettömän että kiirevastaanoton palvelut. Asukas voi myös valita käyttävänsä Äänekosken sosiaali- ja terveysasemaa (38km) tai jotain muuta elämäntilanteeseensa sopivaa toimipistettä. Konneveden sosiaali- ja terveyspalvelupisteen toimintaa valmistellaan jatkoon ikäihmisten palveluiden tiloihin. Asiointia palvelupisteellä tarjotaan ammattilaisen arvioiman hoidon tarpeen arvion perusteella erityisesti niille asiakkaille, joille on vaikeaa hakeutua lähimmälle sosiaali- ja terveysasemalle tai jotka muusta syystä hyötyvät lähipalvelusta. Hyvinvointialueen tavoitteena on, että hoidon jatkuvuus turvataan. Oma hoitaja-lääkäri -työpari nimetään asiakkaille jatkossa lähimmiltä sote-asemilta. Palvelupisteillä järjestetään ammattilaisten lähivastaanottoja tarpeen mukaan, ja uusilla palvelupisteillä omalääkärin vastaanotto on myös mahdollinen. Etä- ja digipalvelut täydentävät palveluita."

Palvelupisteen palvelut:

- Lääkärin ja hoitajan sekä fysioterapeutin vastaanottoa ajanvarauksella
- Laboratorionäytteenotto 1-2 päivää viikossa
- Lääkärin etävastaanotto videoyhteydellä
- Mielen terveys- ja päihdehoitaja etävastaanotto tai palvelupisteellä

Palveluverkkopäätöksessä digitaaliset ja etäpalvelut eivät korvaa fyysisiä palveluja, vaan täydentävät palveluvalikoimaa osana monikanavaista palvelumallia. Palvelupisteillä järjestetään ammattilaisten lähivastaanottoja tarpeen mukaan ja asiakkaille nimetään oma hoitaja-lääkäri-työpari lähimmiltä sote-asemilta. Lisäksi hyvinvointialueen RAI-arviointitiedon perusteella noin 80 % ikääntyneistä kykenee käyttämään digitaalisia palveluja

ilman estettä. Noin 20 %:lla etähoiva ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi muistisairauden tai kognitiivisen toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi. Näille asiakasryhmille turvataan palvelut muilla järjestämistavoilla, kuten lähipalveluina, kotihoitona ja liikkuvina palveluina. Näin ollen valittajan väite siitä, että digipalvelut muodostaisivat palvelujen saamisen edellytyksen, ei tosiasiasa vastaa valituksenalaisen päätöksen sisältöä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain vastaisuus

Valittaja katsoo, että perusterveydenhuollon palvelujen siirtyminen vähintään noin 40 kilometrin päähän loukkaisi järjestämislain vaatimuksia ja merkitsisi Konneveden osalta alueellista syrjintää esimerkiksi Jyväskylään verrattuna. Hyvinvointialue toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4 § velvoittaa turvaamaan palvelujen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden väestön tarpeet huomioiden. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jokaisen palvelun tulisi sijaita jokaisessa kunnassa muuttumattomana. Yhdenvertaisuus ei tarkoita kaikkialla identtistä palvelurakennetta, vaan tosiasiallisesti toimivaa ja tarpeenmukaista kokonaisuutta.

Palveluverkkopäätöksessä todetaan järjestämisvastuun toteuttamisen osalta muun muassa seuraavaa:

- Keski-Suomessa tulee säilymään kattava palvelujen verkosto.
- Joka kunnassa on saatavilla sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten esimerkiksi kouluterveydenhuoltoa.
- Jokaiseen kotiin on tarpeen tullessa saatavilla kotihoitoa, ensihoidon palveluita ja tarvittaessa muitakin ammattilaisia, kotisairaaloimintaa kehitetään edelleen.
- Digitaaliset- ja etäpalvelut ovat kaikkien keskisuomalaisten käytössä. – –
- Avosairaanhoidon osalta palvelutarpeen ennustetaan kasvavan, kun tarkastellaan koko Keski-Suomea. Suurimmassa osassa kuntia palvelutarve kuitenkin laskee, kun huomioidaan nykyinen palveluiden käyttö sekä väestöennuste ikäryhmittäin. – –
- Esityksessä varmistetaan palveluiden saatavuus ja saavutettavuus kaikille Keski-Suomen asukkaille.
- Hoidon jatkuvuus varmistetaan omalääkäri-, ammatinharjoittaja- ja tiimimalleilla.
- Digitaalisia palveluita on kehitetty ja kehitetään edelleen parantamaan palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Digitaalisen sosiaali- ja terveyskeskuksen integrointi sosiaali- ja terveysasemien palveluihin laajentaa digipalveluiden käyttöä.

Konneveden palvelupisteen toiminta jatkuu ja palveluja tarjotaan ammattilaisen tekemän hoidon tarpeen arvion perusteella erityisesti niille

asiakkaille, joille asiointi kauempana on vaikeaa. Asukas voi myös valita käyttävänsä Laukaan tai Äänekosken sosiaali- ja terveysasemaa tai muuta elämäntilanteeseensa sopivaa toimipistettä. Näin ollen palvelujen saavutettavuus turvataan palvelukokonaisuuden tasolla järjestämislain 4 §:n mukaisesti.

Selvitysten ja vaikutusarviointien riittämättömyys, Konneveden soteaseman ja suun terveydenhuollon merkitys, ensihoidon, päivystyksen ja hoitoketjujen kokonaiskuormitus ja hallintolain 31 §:n rikkominen

Valittajan mukaan valituksenalainen päätös perustuu yleisluonteiseen palveluverkkoselvitykseen, joka tarkastelee palvelurakennetta strategisella tasolla. Selvitys ei valittajan mukaan sisällä Konneveden perusterveydenhuoltoa koskevaa paikkakuntaakohtaista tai väestöryhmäkohtaista vaikutusarviota. Valittajan mukaan Konneveden soteasemaa ja suun terveydenhuoltoa koskevat selvitykset asiassa ovat olennaisesti puutteellisia. Valittajan mukaan on selvää, että Konneveden lääkäripalvelujen lakkauttamisen seurauksena hyvinvointialueen keskimääräinen nettokäyttökustannus tulee kasvamaan. Lisäksi valittaja esittää lisäkustannuksia tulevan hoidon jatkuvuuden heikentymisestä ja asukkaiden liikkumisesta perusterveydenhuollon palveluihin. Valittajan mukaan Konneveden perusterveydenhuollon palvelujen lakkauttaminen vaikuttaa koko hoitoketjuun, mikä lopulta valittajan mukaan lisää päivystyksen kuormitusta ja pidentää hoitoaikoja sekä voi heikentää vasteaikoja muissa kiireellisissä tehtävissä. Näitä ketjuvaikutuksia ei valittajan mukaan ole arvioitu päätöksenteossa, vaikka ne ovat ennakoitavissa ja merkityksellisiä. Päätöksen valmistelu on valittajan mukaan tältä osin jäänyt puutteelliseksi, eikä se täytä hallintolain edellyttämää kokonaisvaikutusten arviointia. Päätöksen vaikutuksia hoidon saatavuuteen ja hoitoketjujen toimivuuteen Konnevedellä ei valittajan mukaan ole arvioitu, eikä hyvinvointialueen valtuustolle ole valittajan mukaan esitetty kunnilta pyydettyjä lausuntoja palvelurakennemuutoksesta. Tämän vuoksi valittaja katsoo päätöksen olevan hallintolain 31 §:n vastainen.

Viranomaisen selvittämiselvöllisyyden sisältöön kuuluu ensinnäkin huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Selvittämisen toteuttamiseksi viranomainen laatii selvityksiä joko itse tai hankkii niitä toisilta viranomaisilta ja tarpeen vaatiessa pyytää selvitystä myös asianosaisilta tai luotettavalta ulkopuoliselta taholta. Toiseksi selvittämiselvöllisyyden sisältöön kuuluu tosiasioiden arviointi, joka sisältää erityisesti arviointia hankitun tai saadun selvityksen paikkansapitävyydestä ja merkityksestä käsiteltävän asian kannalta. Kolmanneksi selvittämiselvöllisyyden piiriin kuuluu niiden oikeussäännösten tunteminen ja tarpeen vaatiessa selvittäminen, joilla lain mukaan on vaikutusta asian ratkaisuun. Koska

viranomaisen on perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan noudatettava toiminnassaan tarkoin lakia, sen on itse tunnettava asiaan sovellettava laki tai tarvittaessa hankittava siitä selvitys (Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, 3., uudistettu painos, s. 444). Hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp) mukaan asian riittävällä selvittämisellä tarkoitettaisiin sitä, että viranomainen hankkii tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle.

Hyvinvointialue toteaa, että asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä on huolehdittu laatimalla vaikutusten arvioinnin malli, jossa arvioidaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia systemaattisesti elinvoimaan, talouteen, ympäristöön, hyvinvointialueen henkilöstöön, alueen ihmisiin (eri ikä- ja väestöryhmiin), maaseutuun sekä kaupunkiseutuun. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu päätöksenteon tueksi esille sekä kielteiset että myönteiset vaikutukset, joita päätöksillä voi olla ja joihin päätöksen toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota.

Palveluverkkotyöhön liittyvä vaikutusten arviointi on laadittu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin viranhaltijatyönä alustava arviointi palveluittain, ja se julkaistiin osana palveluverkkoesitystä 8.10.2025. Lopullisessa arvioinnissa on otettu huomioon lausuntokierroksella saatu palaute ja täydennetty arviointia sen pohjalta. Tässä yhteydessä on toteutettu tosiasioiden arviointia, jolloin saadun selvityksen painavuutta ja toisaalta mahdollista epätasällisyyttä, epäluotettavuutta tai puutteellista relevanssia on tarkasteltu osana kokonaisuutta. Lopullinen arviointi koostuu laajasta yhteisestä katsauksesta sekä palvelukohtaisista arvioista. Palvelukohtaiset arviointitaulukot sisältyvät päätöksen liitemateriaaleihin. Hyvinvointialue viittaa tekemäänsä vaikutusten arviointiin ja päätöksentekoaaineistoon, josta ilmenee, että päätöksenteossa on ollut kattava ja perusteellinen aineisto sekä tietopohja. Valittajan esittämät vaatimukset kuljetusketjujen, päivystyskuorman ja henkilöstövaikutusten täydellisestä mallintamisesta kuuluvat osin toimeenpanovaiheen tarkempaan suunnitteluun eivätkä tee päätöksen valmistelusta puutteellista. Näin ollen hyvinvointialue katsoo, että asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ja tosiasioiden arvioinnista on huolehdittu hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla.

Hallintolain 45 §:n rikkominen

Valittajan mukaan valituksenalaisessa päätöksessä perustelut jäävät yleisluonteisiksi, eikä siinä eritellä, miksi Konneveden soteasema ja suun terveydenhuolto on valittu lakkautettavaksi eikä muita vaihtoehtoisia malleja tai lievempiä vaihtoehtoja ole pidetty riittävinä. Päätöksestä ei valittajan mukaan käy ilmi, miten alueellista yhdenvertaisuutta on arvioitu, eikä sitä, millä perusteella mahdollinen eriarvoistuminen on katsottu hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialue toteaa, että palveluverkkopäätöksen ohessa olevassa vaikutusten arvioinnissa on kuvattu palvelujen järjestämistapa, palvelupisteiden rooli sekä monikanavaisuus, joilla palvelujen saatavuus turvataan myös Konnevedellä. Vaikutusten arvioinnin sisällyttäminen erillisenä asiakirjanaan osaksi päätöstä ei tarkoita, etteikö vaikutusten arviointi olisi ollut päätöksentekijöiden käytössä täysimääräisesti tai etteikö se ilmenisi päätöksestä. Vaikutusten arvioinnin laajuus tätä vastoin osoittaa, että hyvinvointialue on toteuttanut hallintolain 31 §:n mukaista selvittämiselvällisyyttä asiassa kattavasti.

Vastaavasti hallintolain 45 § ei edellytä, että kaikki ratkaisuun vaikuttaneet selvitykset kirjoitetaan itse päätöstekstiin. Olennaista on, että ratkaisun perustelut ja tietopohja ovat tunnistettavissa ja olleet päätöksentekijöiden käytettävissä, ja että päätös on perusteltu sillä tavoin selvästi ja riittävästi, että perustelut ovat tehokkaasti turvanneet asianosaisten oikeuden saada perusteltu päätös ja hakea siihen muutosta. Laajan vaikutusten arvioinnin esittäminen liiteaineistossa on vakiintunutta hallintokäytäntöä eikä tee päätöksestä hallintolain 45 §:n 1 momentin vastaisesti puutteellisesti perusteltua. Näin ollen ei voida todeta, että päätöksen perustelut jäisivät puutteellisiksi sen vuoksi, että vaikutusten arviointi on esitetty erillisessä asiakirjassa. Hyvinvointialue katsoo edellä todetut näkökohdat huomioon ottaen, että valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee riittävästi perusteet päätökselle ja se on siten perusteltu hallintolain 45 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Päätöksen perustuslain vastaisuutta koskevat väitteet

Valittaja esittää, että päätös loukkaisi perustuslain turvaamaa oikeutta riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, loukkaisi asukkaiden yhdenvertaisuutta ja olisi ristiriidassa perustuslain perusoikeuksien turvaamista koskevan 22 §:n kanssa. Valittajan mukaan Konneveden perusterveydenhuollon palveluiden lakkauttaminen kohdistuu nimenomaan harvaan asutun reuna-alueen väestöön ja johtaa siihen, että Konneveden asukkaat joutuvat selvästi huonompaan asemaan perusterveydenhuollon palveluiden saavutettavuuden osalta kuin hyvinvointialueen keskusta-alueiden asukkaat. Päätöksessä ei ole valittajan mukaan esitetty sellaisia konkreettisia ja todennettavia perusteita, jotka oikeuttaisivat väitetyn alueellisen eriarvoistumisen perustuslain 6 §:n näkökulmasta. Konneveden perusterveydenhuollon palvelujen lakkauttaminen merkitsee valittajan mukaan huomattavaa heikennystä palvelujen tosiasialliseen saavutettavuuteen. Lisäksi päätöksestä puuttuu valittajan mukaan perusoikeusvaikutusten arviointi, eikä päätöksenteossa ole esitetty keinoja riskien hallitsemiseksi.

Hyvinvointialue toteaa, että palveluverkkopäätös ei poista asukkaiden oikeutta lakisääteisiin palveluihin. Palvelut järjestetään edelleen koko alueella, vaikka palvelupisteiden sijainti ja järjestämistapa osin muuttuvat. Perustuslain turvaamat oikeudet eivät merkitse oikeutta saada palvelua tiettyssä yksittäisessä toimipisteessä, vaan oikeutta riittäviin palveluihin kokonaisuutena. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa mainitulle oikeudelle nimenomaan riittäviin sosiaali- ja terveystalouden palveluihin on vakiintunut tietty oikeudellinen sisältö ja arviointiperusteet. Palvelujen riittävyyden arvioimisessa lähtökohdaksi on niiden mukaan sellainen palvelujen taso, joka luo "jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä" (HE 309/1993 vp, s. 71/II). Hyvinvointialue toteaa, ettei valituksenalainen päätös ole ristiriidassa edellä todetun arvioinnin lähtökohdan kanssa.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että vaikka perustuslain 19 §:n 3 momentin säännöksen ensimmäinen virke ei turvaa mitään nimenomaista tapaa tarjota palveluja, tältä osin perustuslain mukainen edellytys on, että palveluja on riittävästi (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 32 ja 36—41 ja PeVL 12/2015 vp, s. 3 ja PeVL 11/1995 vp, s. 2). Valiokunta on painottanut nimenomaisesti, että säännöksellä veloitetaan julkinen valta turvaamaan palvelujen saatavuus (ks. PeVL 26/2017 vp, erit. s. 44—45 ja PeVL 54/2014 vp, s. 2/I). Säännös merkitsee siten vaatimusta palvelujen riittävästä tarjonnasta maan eri osissa asuville (PeVM 25/1994 vp, s. 32/II). Yhdenvertaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuussa olevalla hyvinvointialueella tulee olla sekä riittävät taloudelliset voimavarat että muutoinkin riittävä henkilöstöä, tiloja ja laitteistoja koskeva kapasiteetti tuottaa riittävät sosiaali- ja terveystalouden palvelut. Näiden vaatimusten tulee toteutua paitsi kunkin hyvinvointialueen sisällä myös koko valtakunnan tasolla. Hyvinvointialue vastaa järjestämisvastuunsa mukaisesti siitä, että palvelut ovat tosiasiallisesti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa eri väestöryhmille myös palveluverkkomuutosten jälkeen esimerkiksi lähimmillä sote-asemilla, liikkuvina palveluina, kotihoidon ja kotisairaalan palveluina sekä monikanavaisesti.

Päätöksen valmistelussa on laadittu vaikutusten arviointi, jossa on tarkasteltu palvelujen saatavuutta, saavutettavuutta ja väestöryhmävaikutuksia. Lisäksi päätöksen toimeenpanossa riskienhallinta ja palvelujen mitoitus täsmentyvät operatiivisessa suunnittelussa. Näin ollen hyvinvointialue katsoo, että päätös ei ole perustuslain 22 §:n vastainen eikä perusoikeusvaikutusten arviointi ole ollut valittajan väittämällä tavalla.

Taloudellisten perusteiden oikeudelliset rajat ja suhteellisuusperiaate ja vaihtoehtoisten ratkaisujen arvioinnin puute

Valittaja esittää, että palveluverkon muutoksia olisi perusteltu ensisijaisesti taloudellisilla sopeutustarpeilla ja että taloudelliset perusteet eivät voisi oikeuttaa väitettyä palvelujen tosiasiallisen saavutettavuuden heikentämistä tai alueellisen yhdenvertaisuuden loukkaamista. Hyvinvointialue toteaa, ettei päätös perustu yksinomaan taloudellisiin perusteisiin, vaan kokonaisarvioon, jossa on huomioitu palvelujen saatavuus, potilasturvallisuus, henkilöstöresurssien riittävyys sekä palvelujen vaikuttavuus ja hoidon jatkuvuus. Hyvinvointialueella on järjestämisvastuunsa nojalla velvollisuus turvata lakisääteiset palvelut koko alueella kestäväällä tavalla myös tulevaisuudessa. Palveluverkon tarkastelu on välttämätöntä, jotta palvelut voidaan järjestää yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueen väestölle rajallisten henkilöstö- ja taloudellisten resurssien puitteissa. Perusoikeuksien toteuttaminen merkitsee vaatimusta palvelujen riittävästä tarjonnasta maan eri osissa asuville ja myös hyvinvointialueen sisällä, mutta se ei merkitse oikeutta tietyn yksittäisen toimipisteen toiminnan säilyttämiseen muuttumattomana tietyssä kunnassa.

Päätöksessä on turvattu palvelujen saatavuus myös muutosten jälkeen palvelukokonaisuuden tasolla, eikä kyse ole palvelujen poistamisesta, vaan niiden tarkoituksenmukaisesta uudelleen järjestämisestä. Näin ollen päätös ei ole lainvastainen sillä perusteella, että päätöksenteossa on huomioitu myös taloudellinen kestävyys osana järjestämisvastuun toteuttamista.

Täytäntöönpanokieltoa koskeva vaatimus

Valituksenalainen päätös on alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus panna täytäntöön vaiheittain 1.1.2026 alkaen ja päätöksen mukaiset toimenpiteet suorittaa vaiheittain kuluvan vuoden aikana. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus panna täytäntöön osa neuvolapalveluiden, alueellisen osastotoiminnan, sote-toimipisteiden, ikääntyneiden asumisen ja suun terveydenhuollon muutoksista. Henkilöstöä on informoitu sekä toiminnan suunnittelua ja organisointia muutoksen toteuttamiseksi on valmisteltu. Muutosten päätavoitteena on toimintamallin muutos kustannustehokkaaksi ja vaikuttavaksi sekä siirtää toiminta huonosti soveltuvista tiloista toisiin tiloihin. Vaikka valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon mukaiset toimenpiteet tehtäisiin, on ne silti mahdollista palauttaa entiselleen. Toimipistemutoksista huolimatta kaikille asukkaille järjestetään lainmukaiset palvelut, vaikka toimipiste, mistä palvelu saadaan, voi muuttua.

Aluevalitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, sillä täytäntöönpanon perusteella tehtävät toimenpiteet voidaan tarvittaessa palauttaa entiselleen. Nykyistä vastaavat palvelut tuotetaan edelleen koko alueella ja palvelut on valituksen menestyessä mahdollista palauttaa nykyiseen muotoon. Näin ollen täytäntöönpanon kieltämistä koskeva

vaatimus tulee hylätä.

Hyvinvointialue pyytää, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus antaa täytäntöönpanokieltoa koskevaan vaatimukseen välipäätöksen kiireellisenä ennen 1.3.2026.

Lausuntoa koskeva päätöksenteko

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus 10.2.2026 § 36

Allekirjoitus

Kati Kallimo
vt. hyvinvointialuejohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue

Liitteet

Aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97 liitteinen ja oheisaineistoinen Lausuntovaiheen aikainen materiaali